

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра соціальних структур та соціальних відносин

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Гендероване суспільство: соціологічний аналіз

для здобувачів освітньо-наукового ступеню доктор філософії

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
рівень вищої освіти третій
освітньо-наукова програма «Соціологія»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	очна, заочна
Навчальний рік	2024/2025
Рік навчання	2
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: кандидат філософських наук, доцент Ольга ІВАЩЕНКО

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КНІВ – 2024

Розробник: Ольга ІВАЩЕНКО, кандидат філософських наук, доцент кафедри соціальних структур та соціальних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри соціальних структур та соціальних відносин

Олег МАЗУРИК

Протокол № 12 від «29» серпня 2024 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2024 року №7

Голова науково-методичної комісії Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни – оволодіння знанням про сучасні гендерні дослідження та методологічні новації соціологічного змісту задля набуття експертного рівня з гендерної тематики для використання в дослідницькій і аналітичній роботі.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* теоретико-методологічні основи гендерного підходу в соціології, коректну гендерну термінологію; методи кількісного та якісного аналізу соціологічних даних.

2. *Вміти* працювати з соціологічними даними, добирати та читати відповідні фахові соціологічні публікації українською та англійською мовами.

3. *Володіти базовими навичками* аналітичного дослідницького підходу для підготовки експертного висновку; фахової аргументації в науковій дискусії; пошуку та добору релевантної інформації, критичного аналізу, порівняння різних дослідницьких підходів.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна спрямована на розвиток знань та вмінь застосовувати результати гендерних досліджень до соціологічного вивчення і пояснення гендерного порядку та гендерної нерівності в сучасному суспільстві. Особлива увага приділяється формуванню навичок фахово здійснювати гендерний аналіз, гендерну експертизу та гендерний аудит і вміню аргументовано інтерпретувати результати. Тематичне наповнення дисципліни включає новітні теоретичні та методологічні засади гендерних досліджень, зокрема, з'ясування основних складових процесу формування соціального інституту гендеру, інтерсекційного підходу в контексті соціологічного аналізу впливу певних соціальних чинників на різні сфери суспільного життя щодо усталеності відтворення гендерних нерівностей та сучасних проявів гендерного вирівнювання. Творчі завдання, індивідуальна та групова робота спрямовані на залучення аспірантів до актуальних проблем соціології гендеру в контексті розвитку гендерного дискурсу.

4. Завдання (навчальні цілі):

- оволодіти базовим соціологічним знанням про гендерні нерівності як складну систему, їхні соціологічні індикатори та способи аналізу та дослідження;
- сформувати базові вміння здійснення гендерного аналізу соціальних нерівностей та стратифікації на основі пошуку й узагальнення відповідної інформації для врахування її в аналізі стану гендерованості сучасних суспільств;
- розвинути соціологічну чутливість до проявів гендерної нерівності, стимулювати критичне мислення.

Що спрямовано на формування наступних компетентностей:

- ЗК4. Здатність розв'язувати комплексні проблеми соціології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
- ФК5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері соціології, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати результати сучасних соціологічних досліджень ключових проблем соціальних нерівностей	Лекція, практичне заняття	Опитування, КР	25
1.2	Знати систему базових соціологічних індикаторів дослідження гендерних нерівностей та стратифікації	Лекція, практичне заняття	Опитування, КР	25

2.1	Вміти працювати з соціальною інформацією гендерного спрямування, даними соціологічних досліджень, співвідносити соціологічні висновки з результатами статистичних досліджень	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Творчі завдання, КР, підсумкова робота	20
2.2	Вміти виявляти, аналізувати та інтерпретувати актуальні прояви гендерних нерівностей та гендерного вирівнювання	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Творчі завдання, підсумкова робота	20
3.1	Бути здатними до міждисциплінарних досліджень та комунікацій	Лекція, самостійна робота, практичне заняття	Творчі завдання, групова робота	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)					
Програмні результати навчання (назва)					
1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	
ПРН2. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми соціології державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у провідних наукових виданнях.					
+			+	+	
ПРН5. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження з соціології та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики.					
+	+	+			
ПРН9. Глибоко розуміти загальні принципи та методи соціально-поведінкових наук, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері соціології та у викладацькій практиці.					
	+		+	+	

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання здобувачів:

- семестрове оцінювання:

- Усна відповідь та презентація завдань на практичних заняттях (РН1.1, РН.2, РН2.1, РН2.2, РН3.1) – макс. 30 балів \ мін. 18 балів.
- Контрольна робота (РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1) – макс. 15 балів \ мін. 9 балів.
- Підсумкова робота (аналітична записка і презентація, РН 2.1, РН 2.2) – макс. 15 балів \ мін. 9 балів.

- підсумкове оцінювання: у формі іспиту – макс. 40 балів \ мін. 24 бали. Оцінюються РН1.1, РН.2, РН2.1, РН2.2.

Для здобувачів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критично-розрахунковий мінімум – 36 балів, для одержання допуску до іспиту слід обов'язково подати письмові роботи – відпрацювання пропущених практичних занять і завдань до самостійної роботи з кожної невідпрацьованої теми дисципліни та підсумкову роботу (аналітична записка та її презентація).

7.2 Організація оцінювання:

- Усна відповідь на практичних заняттях – теми 1-9.
- Контрольна робота – після теми 5.
- Підсумкова робота – протягом роботи над темами 6-9.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни.. Тематичний план лекцій і практичних занять

Номер та назва теми	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	С/Р
1. Гендер як концепт. Гендерна теорія. Гендерний порядок. Гендерний режим. Гендерний підхід в соціальних дослідженнях.	2		10
2. Гендерна нерівність та гендерна стратифікація. Інтерсекційний підхід.	2		10
3. Гендероване суспільство: від концептуалізації до політики.	2		10
4. Гендерний аудит і гендерний аналіз. Методологія та методика вимірювання гендерної рівності.	2	2	10
5. Фемінізм: від ідеології до методології. Теоретичний і практичний фемінізм.	2		14
6. Гендерні розриви в економіці та політиці.	2		10
7. Гендерне вирівнювання в сучасних суспільствах: принципи та прояви.	2	2	10
8. Гендер і сім'я: перерозподіл владних повноважень і сімейних ролей.	2		10
9. Гендерний порядок постсоціалістичних країн в контексті суспільних трансформацій. Гендерні відносини та гендерний порядок в сучасній Україні.	2		12
ВСЬОГО	18	4	96

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 18 год.

Семінари – 4 год.

Самостійна робота – 96 год.

Консультації – 2 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Майкл С. Кімел. Гендероване суспільство. Пер. з англ. С. Альошкіної. Вид-во «Сфера». Київ, 2003.- 490 с. (Р. 5, 6, 7, 8).
2. Гендерні диспропорції в Україні під час війни. Національний інститут стратегічних досліджень, 2023. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/henderni-dysproportsiyi-v-ukrayini-pid-chas-vivny>

3. Динаміка сприйняття соціальної нерівності в Україні: за даними Міжнародної програми соціальних досліджень 2009 і 2019 років. За ред. С. Оксамитної та О. Симончук. – Київ: ІС НАНУ і НаУКМА, 2020. (Р. 5).
4. Марценюк Т. Гендерна рівність та недискримінація на практиці. Київ: Комора. 2021.- 176с. (Р. 1, 2).
5. Amy S. Wharton. The Sociology of Gender: An introduction to Theory and Research. 2nd ed. Oxford: Wiley- Blackwell. 2011.
6. Walby S. Theorizing patriarchy. Oxford: Blackwell. 1990.
7. Gender mainstreaming in policymaking. OECD. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/gender-mainstreaming-in-policy-making.html#:~:text=How%20does%20OECD%20support%20gender,to%20set%20priorities%20for%20improvement>.

Додаткова:

1. *Гендерні дослідження*. Проект «Донбаські студії».Фонд ім. Генріха Бюлля.- Київ, 2015 – 228 с.
2. *Мартин Т.* Імперія національного вирівнювання. Нації та націоналізм в Радянському Союзі (1923-1939 роки).- Київ: Критика, 2013. Р.1, С.1-47.
3. *Human development UNDP Report 2019*. Beyond income, beyond averages, beyond today: inequalities in human development in the 21st century. URL: <http://bit.ly/2rdpBx3>